Rättsfallssamlingen

DOMSTOLENS DOM (femte avdelningen)

den 10 augusti 2017 *

”Begäran om förhandsavgörande – Förfarande för brådskande mål om förhandsavgörande – Polissamarbete och straffrättsligt samarbete – Europeisk arresteringsorder – Rambeslut 2002/584/RIF – Förfarande för överlämnande mellan medlemsstaterna – Villkor för verkställighet – Fakultativa skäl för att vägra verkställighet – Artikel 4a.1, i dess lydelse enligt rambeslut 2009/299/RIF – Arresteringsorder som utfärdats i syfte att verkställa ett fängelsestraff – Begreppet ’förhandling [som ledde till beslutet]’ – Den berörda personen var personligen närvarande i första instans – Förfarande för överklagande som inneburit en ny prövning av sakfrågan i målet – Arresteringsordern innehåller inga uppgifter som gör det möjligt att verifiera huruvida den dömda personens rätt till försvar har iakttagits under överklagandeförfarandet”

I mål C-270/17 PPU,

angående en begäran om förhandsavgörande enligt artikel 267 FEUF, framställd av Rechtbank Amsterdam (domstol i första instans, Amsterdam, Nederländerna), genom beslut av den 18 maj 2017, som inkom till domstolen samma dag, i ett mål angående verkställighet av en europeisk arresteringsorder som utfärdats mot

Tadas Tupikas,

meddelar

DOMSTOLEN (femte avdelningen)

sammansatt av avdelningsordföranden J. L. da Cruz Vilaça, samt domarna M. Berger, A. Borg Barthet, E. Levits och F. Biltgen (referent),

generaladvokat: M. Bobek,

justitiesekreterare: förste handläggaren M. Ferreira,

efter det skriftliga förfarandet och förhandlingen den 11 juli 2017,

med beaktande av de yttranden som avgetts av:

– Tadas Tupikas, genom B. Kuppens, advocaat,

– Openbaar Ministerie, genom K. van der Schaft och U.E.A. Weitzel, båda i egenskap av ombud,

– Nederländernas regering, genom M. Noort och M. Bulterman, båda i egenskap av ombud,

– Irlands regering, genom J. Quaney, i egenskap av ombud, biträdd av C. Noctor, BL,

* Rättegångsspråk: nederländska.

– Litauens regering, genom K. Dieninis, i egenskap av ombud,

– Europeiska kommissionen, genom R. Troosters och S. Grünheid, båda i egenskap av ombud,

och efter att den 26 juli 2017 ha hört generaladvokatens förslag till avgörande,

följande

Dom

1 Begäran om förhandsavgörande avser tolkningen av artikel 4a.1 i rådets rambeslut 2002/584/RIF av den 13 juni 2002 om en europeisk arresteringsorder och överlämnande mellan medlemsstaterna (EGT L 190, 2002, s. 1), i dess lydelse enligt rådets rambeslut 2009/299/RIF av den 26 februari 2009 (EUT L 81, 2009, s. 24) (nedan kallat rambeslut 2002/584).

2 Begäran har framställts i samband med verkställighet i Nederländerna av en europeisk arresteringsorder som utfärdats av Klaipėdos apygardos teismas (regiondomstol i Klaipėda, Litauen) mot Tadas Tupikas för verkställighet av ett fängelsestraff i Litauen.

Tillämpliga bestämmelser

Internationell rätt

Europakonventionen

3 I artikel 6, med rubriken ”Rätt till en rättvis rättegång”, i Europeiska konventionen om skydd för de mänskliga rättigheterna och de grundläggande friheterna, som undertecknades i Rom den 4 november 1950 (nedan kallad Europakonventionen), föreskrivs följande:

”1. Var och en skall, vid prövningen av hans civila rättigheter och skyldigheter eller av en anklagelse mot honom för brott, vara berättigad till en rättvis och offentlig förhandling inom skälig tid och inför en oavhängig och opartisk domstol, som upprättats enligt lag. Domen skall avkunnas offentligt, men pressen och allmänheten får utestängas från förhandlingen eller en del därav av hänsyn till den allmänna moralen, den allmänna ordningen eller den nationella säkerheten i ett demokratiskt samhälle, eller då minderårigas intressen eller skyddet för parternas privatliv så kräver eller, i den mån domstolen finner det strängt nödvändigt, under särskilda omständigheter när offentlighet skulle skada rättvisans intresse.

2. Var och en som blivit anklagad för brott skall betraktas som oskyldig till dess hans skuld lagligen fastställts.

3. Var och en som blivit anklagad för brott har följande minimirättigheter

a) att utan dröjsmål, på ett språk som han förstår och i detalj, underrättas om innebörden av och grunden för anklagelsen mot honom,

b) att få tillräcklig tid och möjlighet att förbereda sitt försvar,

c) att försvara sig personligen eller genom rättegångsbiträde som han själv utsett eller att, när han saknar tillräckliga medel för att betala ett rättegångsbiträde, erhålla ett sådant utan kostnad, om rättvisans intresse så fordrar,

d) att förhöra eller låta förhöra vittnen som åberopas emot honom samt att själv få vittnen inkallade och förhörda under samma förhållanden som vittnen åberopade mot honom,

e) att utan kostnad bistås av tolk, om han inte förstår eller talar det språk som begagnas i domstolen.”

Unionsrätt

Stadgan

4 Artiklarna 47 och 48 i Europeiska unionens stadga om de grundläggande rättigheterna (nedan kallad stadgan) ingår i dess avdelning VI, med rubriken ”Rättsskipning”.

5 I artikel 47, med rubriken ”Rätt till ett effektivt rättsmedel och till en opartisk domstol”, i stadgan föreskrivs följande:

”Var och en vars unionsrättsligt garanterade fri- och rättigheter har kränkts har rätt till ett effektivt rättsmedel inför en domstol, med beaktande av de villkor som föreskrivs i denna artikel.

Var och en har rätt att inom skälig tid få sin sak prövad i en rättvis och offentlig rättegång och inför en oavhängig och opartisk domstol som har inrättats enligt lag. Var och en ska ha möjlighet att erhålla rådgivning, låta sig försvaras och företrädas.

…”

6 I förklaringarna till stadgan om de grundläggande rättigheterna (EUT C 303, 2007, s. 17, nedan kallade förklaringarna till stadgan) preciseras att artikel 47 andra stycket i stadgan motsvarar artikel 6.1 i Europakonventionen.

7 I förklaringarna till stadgan anges med avseende på nyssnämnda artikel 47 i stadgan att ”[i] unionsrätten tillämpas rätten till domstolsprövning inte enbart vid överklaganden som avser rättigheter och skyldigheter av civilrättslig typ. Det är en av följderna av att unionen är en rättsgemenskap, vilket domstolen har slagit fast i [dom av den 23 april 1986, ’Les Verts’/ Europaparlamentet (294/83, EU:C:1986:166)]. Med undantag för sitt tillämpningsområde tillämpas de garantier som erbjuds enligt Europakonventionen dock på likartat sätt i unionen”.

8 I artikel 48, med rubriken ”Presumtion för oskuld och rätten till försvar”, i stadgan anges följande:

”1. Var och en som har blivit anklagad för en lagöverträdelse ska betraktas som oskyldig till dess att hans eller hennes skuld lagligen fastställts.

2. Var och en som har blivit anklagad för en lagöverträdelse ska garanteras respekt för rätten till försvar.”

9 I detta avseende preciseras i förklaringarna till stadgan följande:

”Artikel 48 motsvarar artikel 6.2 och 6.3 i Europakonventionen …

…

Enligt artikel 52.3 har denna rättighet samma innebörd och räckvidd som den som garanteras i Europakonventionen.”

10 I artikel 51, med rubriken ”Tillämpningsområde”, i stadgan föreskrivs följande i punkt 1:

”Bestämmelserna i denna stadga riktar sig, med beaktande av subsidiaritetsprincipen, till unionens institutioner, organ och byråer samt till medlemsstaterna endast när dessa tillämpar unionsrätte …”

11 I artikel 52, med rubriken ”Rättigheternas och principernas räckvidd och tolkning”, i stadgan anges följande:

”1. Varje begränsning i utövandet av de rättigheter och friheter som erkänns i denna stadga ska vara föreskriven i lag och förenlig med det väsentliga innehållet i dessa rättigheter och friheter. Begränsningar får, med beaktande av proportionalitetsprincipen, endast göras om de är nödvändiga och faktiskt svarar mot mål av allmänt samhällsintresse som erkänns av unionen eller behovet av skydd för andra människors rättigheter och friheter.

…

3. I den mån som denna stadga omfattar rättigheter som motsvarar sådana som garanteras av europeiska konventionen om skydd för de mänskliga rättigheterna och de grundläggande friheterna ska de ha samma innebörd och räckvidd som i konventionen. Denna bestämmelse hindrar inte unionsrätten från att tillförsäkra ett mer långtgående skydd.

…

7. De förklaringar som utarbetats för att ge vägledning vid tolkningen av denna stadga ska vederbörligen beaktas av unionens och medlemsstaternas domstolar.”

Rambeslut 2002/584 och 2009/299

12 Skäl 1, 5, 6, 8, 10 och 12 i rambeslut 2002/584 har följande lydelse:

”(1) Enligt slutsatserna från Europeiska rådet i Tammerfors den 15–16 oktober 1999, särskilt punkt 35, bör det formella utlämningsförfarandet avskaffas bland medlemsstaterna när det gäller personer som är på flykt undan rättvisan efter att ha fått sin slutgiltiga dom, och förfaranden för utlämningsärenden påskyndas vad gäller personer som är misstänkta för brott.

…

(5) … De nuvarande förfarandena för utlämning är komplicerade och riskerar att ge upphov till förseningar, vilket kan avhjälpas genom införande av ett nytt förenklat system för överlämnande av dömda eller misstänkta personer för verkställighet av domar eller lagföring …

(6) Den europeiska arresteringsorder som införs genom detta rambeslut utgör den första konkreta åtgärde[n] på det straffrättsliga området rörande principen om ömsesidigt erkännande, vilken Europeiska rådet har kallat en ’hörnsten’ i det rättsliga samarbetet.

…

(8) Beslut om verkställighet av en europeisk arresteringsorder måste kontrolleras i tillräcklig omfattning, vilket innebär att en rättslig myndighet i den medlemsstat där den eftersökta personen har gripits måste fatta beslutet om huruvida han eller hon skall överlämnas.

…

(10) Systemet med en europeisk arresteringsorder vilar på en hög grad av förtroende mellan medlemsstaterna. Tillämpningen av systemet får avbrytas endast om en medlemsstat allvarligt och ihållande åsidosätter de principer som fastställs i artikel 6.1 i [EU, nu artikel 2 FEU i ändrad lydelse], vilket fastslagits av rådet med tillämpning av artikel 7.1 [EU, nu artikel 7.2 FEU i ändrad lydelse], och med de följder som avses i punkt 2 i samma artikel.

…

(12) Detta rambeslut respekterar de grundläggande rättigheter och iakttar de principer som erkänns i artikel 6 [EU] och återspeglas i [stadgan], särskilt kapitel VI i denna. Inget i detta rambeslut får tolkas som ett förbud att vägra överlämna en person som är föremål för en europeisk arresteringsorder, om det finns objektiva skäl för att tro att den europeiska arresteringsordern har utfärdats för att lagföra eller straffa en person på grund av dennes kön, ras, religion, etniska ursprung, nationalitet, språk, politiska uppfattning eller sexuella läggning, eller att denna persons ställning kan skadas av något av dessa skäl.

…”

13 I artikel 1, med rubriken ”Skyldighet att verkställa en europeisk arresteringsorder”, i rambeslutet föreskrivs följande:

”1. Den europeiska arresteringsordern är ett rättsligt avgörande, utfärdat av en medlemsstat med syftet att en annan medlemsstat skall gripa och överlämna en eftersökt person för lagföring eller för verkställighet av ett fängelsestraff eller en annan frihetsberövande åtgärd.

2. Medlemsstaterna skall verkställa varje europeisk arresteringsorder i enlighet med principen om ömsesidigt erkännande samt bestämmelserna i detta rambeslut.

3. Detta rambeslut påverkar inte skyldigheten att respektera de grundläggande rättigheterna och de grundläggande rättsliga principerna i artikel 6 [EU].”

14 I artiklarna 3, 4 och 4a i nämnda rambeslut anges obligatoriska och fakultativa skäl för att vägra verkställighet av en europeisk arresteringsorder.

15 I rambeslut 2009/299 förtydligas enligt vilka skäl den verkställande rättsliga myndigheten i en medlemsstat kan vägra att verkställa en europeisk arresteringsorder när den berörda personen inte var närvarande vid förhandlingen. I skäl 1, 2, 4–8, 14 och 15 i rambeslut 2009/299 anges följande:

”(1) Den tilltalade personens rätt att personligen närvara vid förhandlingen ingår i rätten till en rättvis rättegång i artikel 6 i [Europakonventionen], enligt Europeiska domstolen för de mänskliga rättigheternas tolkning. [Nyssnämnda] domstol har också förklarat att den tilltalade personens rätt att personligen närvara vid förhandlingarna inte är absolut och att den tilltalade under vissa förhållanden av egen fri vilja, uttryckligen eller underförstått men otvetydigt, kan avsäga sig rätten att vara närvarande.

(2) De olika rambesluten om genomförande av principen om ömsesidigt erkännande av lagakraftvunna rättsliga avgöranden behandlar inte konsekvent frågan om avgöranden när den berörda personen inte var personligen närvarande vid förhandlingen. Skiljaktigheterna kan försvåra juristernas arbete och utgöra ett hinder för rättsligt samarbete.

…

(4) Det är därför nödvändigt att ge klara och allmängiltiga skäl för när man kan vägra att erkänna avgöranden på grundval av att den berörda personen inte var personligen närvarande vid förhandlingen. Detta rambeslut syftar till att närmare fastställa de allmängiltiga skäl som ger den verkställande myndigheten möjlighet att verkställa beslutet trots att personen inte varit närvarande vid förhandlingen, samtidigt som personens rätt till försvar fullt ut respekteras. Detta rambeslut är inte avsett att föreskriva formerna och metoderna, inklusive de processuella kraven, för att uppnå de i rambeslutet angivna resultaten, vilket faller under medlemsstaternas nationella lagstiftning.

(5) De aktuella ändringarna kräver en ändring av de gällande rambesluten om genomförande av principen om ömsesidigt erkännande av lagakraftvunna rättsliga avgöranden. De nya bestämmelserna bör också kunna tjäna som grundval för framtida rättsakter på detta område.

(6) I bestämmelserna i detta rambeslut om ändring av andra rambeslut fastställs villkor för det fall då erkännande och verkställighet av ett avgörande, när den berörda personen inte varit personligen närvarande vid förhandlingen, inte bör vägras. Dessa villkor är alternativa: när ett av villkoren är uppfyllt försäkrar den utfärdande myndigheten genom att fylla i den relevanta delen i den europeiska arresteringsordern eller det relevanta intyget i de andra rambesluten, att kraven är uppfyllda eller kommer att uppfyllas, vilket bör vara tillräckligt för verkställandet av det rättsliga avgörandet på grundval av principen om ömsesidigt erkännande.

(7) Erkännande och verkställighet av ett rättsligt avgörande när den berörda personen inte var personligen närvarande vid förhandlingen, bör inte kunna vägras om han eller hon antingen personligen kallats och därigenom underrättats om tid och plats för förhandlingen som ledde till det rättsliga avgörandet, eller om han eller hon på annat sätt faktiskt officiellt underrättats om tid och plats för förhandlingen på ett sådant sätt att det otvetydigt kan slås fast att han eller hon hade kännedom om den planerade förhandlingen. I detta sammanhang förutsätts det att personen underrättats 'i god tid', vilket innebär i tillräckligt god tid för att han eller hon personligen ska kunna närvara vid förhandlingen och effektivt utnyttja sina rättigheter till försvar.

(8) En tilltalad persons rätt till en rättvis rättegång garanteras av [Europakonventionen], enligt Europeiska domstolen för de mänskliga rättigheternas tolkning. I denna rättighet ingår rätten för den berörda personen att personligen närvara vid förhandlingen. För att kunna utnyttja denna rätt måste den berörda personen ha kännedom om den planerade förhandlingen. Enligt detta rambeslut bör personens kännedom om förhandlingen säkerställas av varje medlemsstat i enlighet med dess nationella lagstiftning, varvid ska gälla att kraven enligt ovannämnda konvention måste uppfyllas. I enlighet med rättspraxis i Europeiska domstolen för de mänskliga rättigheterna skulle man, när man överväger huruvida det sätt på vilket informationen tillhandahålls är tillräckligt för att säkerställa en persons kännedom om förhandlingen och när så är lämpligt, kunna ägna särskild uppmärksamhet åt den berörda personens ansträngningar att ta emot den information som riktas till honom eller henne.

…

(14) Detta rambeslut begränsas till att närmare fastställa skäl för att vägra erkännande i rättsakter som rör genomförande av principen om ömsesidigt erkännande. Därför har bestämmelser som exempelvis sådana som avser rätt till förnyad prövning ett tillämpningsområde som begränsas till de fastställda skälen för vägran. De är inte avsedda att harmonisera nationell lagstiftning. Detta rambeslut påverkar inte Europeiska unionens framtida rättsakter avsedda att tillnärma medlemsstaternas lagstiftning på det straffrättsliga området.

(15) Skälen för icke-erkännande är valfria. Medlemsstaternas utrymme för egen bedömning när det gäller införlivandet av dessa skäl i nationell lagstiftning styrs emellertid i synnerhet av rätten till en rättvis rättegång, samtidigt som hänsyn tas till detta rambeslut övergripande mål att stärka enskilda personers processuella rättigheter och att underlätta det straffrättsliga samarbetet …”

16 I artikel 1, med rubriken ”Syfte och tillämpningsområde”, i rambeslut 2009/299 föreskrivs följande:

”1. Syftet med detta rambeslut är att stärka de processuella rättigheterna för personer som är föremål för straffrättsliga förfaranden och att samtidigt underlätta det straffrättsliga samarbetet, och särskilt att förbättra ömsesidigt erkännande av rättsliga avgöranden mellan medlemsstaterna.

2. Detta rambeslut ska inte påverka skyldigheten att iaktta grundläggande rättigheter och grundläggande rättsprinciper enligt artikel 6 i fördraget, bland annat rätten till försvar för personer som är föremål för straffrättsliga förfaranden, och alla skyldigheter som åligger rättsliga myndigheter i detta avseende ska kvarstå oförändrade.

3. I detta rambeslut fastställs gemensamma regler för erkännande och/eller verkställande av rättsliga avgöranden i en medlemsstat (den verkställande medlemsstaten) utfärdade av en annan medlemsstat (den utfärdande medlemsstaten) efter förfaranden där den berörda personen inte var personligen närvarande …”

17 Artikel 4a i rambeslut 2002/584 infördes genom artikel 2 i rambeslut 2009/299, och har rubriken ”Beslut när den berörda personen inte var personligen närvarande vid förhandlingen”. Punkt 1 i nämnda artikel har följande lydelse:

”Den verkställande rättsliga myndigheten får även vägra att verkställa en europeisk arresteringsorder, utfärdad i syfte att verkställa ett fängelsestraff eller en frihetsberövande åtgärd, efter ett beslut när personen inte var personligen närvarande vid förhandlingen, såvida det inte i den europeiska arresteringsordern anges att personen i enlighet med ytterligare processuella krav i den utfärdande medlemsstatens nationella lagstiftning

a) i god tid
   i) antingen kallats personligen och därigenom underrättades om tid och plats för den förhandling som ledde till beslutet, eller på annat sätt faktiskt officiellt underrättades om tid och plats för förhandlingen, på ett sådant sätt att man otvetydigt kan slå fast att han eller hon hade kännedom om den planerade förhandlingen,

   och
   ii) underrättades om att ett beslut kunde meddelas även om han eller hon inte var personligen närvarande vid förhandlingen,

eller

b) i vetskap om den planerade förhandlingen hade gett i uppdrag åt ett juridiskt ombud som antingen utsetts av den berörda personen eller av staten att försvara honom eller henne vid förhandlingen och faktiskt försvarades av ombudet vid förhandlingen,

eller

c) efter att ha delgivits beslutet och uttryckligen underrättats om rätten till förnyad prövning eller överklagande och rätten att få delta och få själva sakfrågan prövad på nytt även mot bakgrund av nytt bevismaterial, vilket kan leda till att det ursprungliga beslutet upphävs,
   i) uttryckligen förklarade att han eller hon inte bestred beslutet,

eller

ii) inte begärde förnyad prövning eller överklagade inom den tillämpliga tidsramen,

eller

d) inte personligen delgavs beslutet men

i) utan dröjsmål kommer att personligen delges detta efter överlämnandet och uttryckligen underrättas om rätten till förnyad prövning eller överklagande och rätten att få delta och få själva sakfrågan, inklusive nytt bevismaterial, prövad på nytt, vilket kan leda till att det ursprungliga beslutet upphävs,

och

ii) kommer att underrättas om den tidsram inom vilken vederbörande måste begära förnyad prövning eller överklagande enligt den relevanta europeiska arresteringsordern.”

18 Artikel 8.1 i rambeslut 2002/584 har följande lydelse:

”En europeisk arresteringsorder skall innehålla följande uppgifter uppställda i enlighet med formuläret i bilagan:

a) Den eftersöktes identitet och nationalitet.

b) Namn, adress, telefonnummer, faxnummer och e-postadress till den utfärdande rättsliga myndigheten.

c) Uppgift om förekomsten av en verkställbar dom, en arresteringsorder eller något annat verkställbart rättsligt beslut med samma rättsverkan och som omfattas av artiklarna 1 och 2.

d) Brottets beskaffenhet och brottsrubricering, särskilt med avseende på artikel 2.

e) En beskrivning av de omständigheter under vilka brottet begåtts, inbegripet tidpunkt och plats samt den eftersöktes delaktighet i brottet.

f) Det straff som dömts ut, om det rör sig om en slutlig dom, eller den straffskalan för brottet som föreskrivs i den utfärdande medlemsstatens lagstiftning.

g) Eventuella andra konsekvenser av brottet.”

19 I artikel 15, med rubriken ”Beslut om överlämnande”, i rambeslutet föreskrivs följande:

”1. Den verkställande rättsliga myndigheten skall, inom de tidsfrister och enligt de villkor som anges i detta rambeslut, besluta om en person skall överlämnas.

2. Om den verkställande rättsliga myndigheten anser att de uppgifter som den utfärdande medlemsstaten har meddelat inte är tillräckliga för att myndigheten skall kunna besluta om överlämnandet, skall den begära att utan dröjsmål få nödvändiga kompletterande uppgifter, i synnerhet sådana som rör artiklarna 3–5 och 8, och får dessutom fastställa en tidsfrist inom vilken de skall inkomma, med beaktande av nödvändigheten att iaktta den tidsfrist som anges i artikel 17.

3. Den utfärdande rättsliga myndigheten får när som helst överföra alla användbara kompletterande uppgifter till den verkställande rättsliga myndigheten.”

20 Artikel 17 i nämnda rambeslut har följande lydelse:

”1. En europeisk arresteringsorder skall behandlas och verkställas med skyndsamhet.

2. I de fall då den eftersökte samtycker till överlämnandet skall det slutgiltiga beslutet om verkställandet av den europeiska arresteringsordern fattas inom tio dagar efter det att samtycket har givits.

3. I övriga fall skall det slutgiltiga beslutet om verkställandet av den europeiska arresteringsordern fattas inom 60 dagar efter det att den eftersökte har gripits.

4. Om den europeiska arresteringsordern i specifika fall inte kan verkställas inom de tidsfrister som anges i punkterna 2 eller 3 skall den verkställande rättsliga myndigheten omedelbart underrätta den utfärdande rättsliga myndigheten och ange skälen till detta. I ett sådant fall får tidsfristerna förlängas med ytterligare 30 dagar.

…”

21 I bilagan till rambeslutet finns ett formulär för enhetlig utformning av en europeisk arresteringsorder.

Nederländsk rätt

22 Rambeslut 2002/584 införlivades med nederländsk rätt genom Overleveringswet (lag om överlämnande), av den 29 april 2004 (Stb. 2004, nr 195, nedan kallad OLW).

23 Artikel 12 OLW har följande lydelse:

”Överlämnande får inte ske om den europeiska arresteringsordern är avsedd att verkställa ett avgörande varvid den tilltalade inte var personligen närvarande vid den förhandling som ledde till avgörandet, såvida det inte anges i den europeiska arresteringsordern, i enlighet med den utfärdande statens processrätt, att

a) den tilltalade i god tid kallades personligen och därigenom underrättades om tid och plats för den förhandling som ledde till beslutet, eller på annat sätt officiellt och faktiskt underrättades om tid och plats för förhandlingen, på ett sådant sätt att det otvetydigt är styrkt att vederbörande hade kännedom om den planerade förhandlingen, och underrättades om att ett beslut kunde meddelas även om vederbörande inte närvarade vid förhandlingen, eller

b) den tilltalade underrättades om förhandlingen och hade gett en advokat som denne själv valt eller som utsetts av staten i uppdrag att försvara vederbörande, och denna advokat hade försvarat den tilltalade vid förhandlingen, eller

c) den tilltalade, efter att ha delgetts beslutet och uttryckligen underrättats om rätten till förnyad prövning eller överklagande, varvid den tilltalade har rätt att delta och som innebär att sakfrågan i målet kan omprövas med beaktande av ny bevisning, och som kan leda till att det ursprungliga beslutet ändras,
   1. uttryckligen uppgett att vederbörande inte bestred beslutet, eller
   2. inte begärt förnyad prövning eller överklagat inom den föreskrivna fristen, eller

d) den tilltalade inte har delgetts beslutet personligen, men

1. utan dröjsmål kommer att personligen delges beslutet efter överlämnandet och uttryckligen kommer att underrättas om rätten till förnyad prövning eller överklagande, vid vilket den tilltalade har rätt att delta och som innebär att sakfrågan i målet kan omprövas, med beaktande av ny bevisning, och som kan leda till att det ursprungliga beslutet ändras,
2. kommer att underrättas om fristen för att begära omprövning eller överklaga, i enlighet med vad som framgår av den aktuella europeiska arresteringsordern.”

24 Bilaga 2 i OLW, med rubriken ”Formulär för europeisk arresteringsorder …” motsvarar bilagan till rambeslut 2002/584.

Målet vid den nationella domstolen och tolkningsfrågan

25 Det framgår av begäran om förhandsavgörande att officier van justitie bij de Rechtbank (allmän åklagare), den 22 februari 2017, vid den hänskjutande domstolen, Rechtbank Amsterdam (domstol i första instans, Amsterdam, Nederländerna), ansökte om verkställighet av en europeisk arresteringsorder som utfärdats den 14 februari 2017 av Klaipėdos apygardos teismas (Regiondomstolen i Klaipėda, Litauen) (nedan kallad den aktuella europeiska arresteringsordern).

26 Arresteringsordern syftar till att Tadas Tupikas, en litausik medborgare som saknar fast hemvist- och vistelseort i Nederländerna, ska gripas och överlämnas till Litauen för verkställighet av ett fängelsestraff på ett år och fyra månader.

27 Härvidlag framgår det av den europeiska arresteringsordern att en verkställbar dom meddelades av Klaipėdos miesto apylinkės teismas (Distriktsdomstolen i Klaipėda, Litauen) den 26 augusti 2016, varigenom Tadas Tupikas dömdes till ovanstående fängelsestraff med anledning av att han gjort sig skyldig till två brott enligt litauisk rätt. I arresteringsordern anges även att den berörda personen överklagade nyssnämnda dom och att Klaipėdos apygardos teismas (Regiondomstolen i Klaipėda) ogillade överklagandet genom ett avgörande av den 8 december 2016. Överklagandet ledde således inte till någon ändring av den fällande dom som meddelats mot honom i första instans.

28 Det är utrett att Tadas Tupikas var personligen närvarande vid förhandlingen i första instans.

29 Den aktuella europeiska arresteringsordern innehåller emellertid inga uppgifter om överklagandeförfarandet, bland annat angående huruvida den eftersökta personen närvarade vid Klaipėdos apygardos teismas (Regiondomstolen i Klaipėda) och, om så inte var fallet, huruvida de villkor som anges i artikel 4a.1 a–d i rambeslut 2002/584 är uppfyllda med avseende på överklagandeförfarandet.

30 Den hänskjutande domstolen söker således klarhet i huruvida rambeslutet, i ett sådant fall som det som är aktuellt i det nationella målet, endast är tillämpligt på förfarandet i första instans eller även på överklagandet.

31 I det förstnämnda scenariot anser den hänskjutande domstolen att den inte kan vägra att verkställa den aktuella europeiska arresteringsordern i förevarande fall, då den berörda personen inställde sig personligen vid domstolen i första instans.

32 I det andra scenariot blir det däremot nödvändigt för den hänskjutande domstolen att inhämta ytterligare uppgifter från den utfärdande rättsliga myndigheten angående överklagandeförfarandet innan nämnda domstol kan avgöra huruvida Tadas Tupikas ska överlämnas.

33 Den hänskjutande domstolen anser att flera faktorer föreligger som talar för en tolkning av artikel 4a.1 i rambeslut 2002/584 som innebär att den bestämmelsen är tillämplig även på överklagandeförfarandet, eftersom själva sakfrågan i målet omprövas vid det förfarandet.

34 I detta avseende grundar den hänskjutande domstolen sin uppfattning på lydelsen av artikel 4a.1 c och 4a.1 d i rambeslutet, som bland annat hänvisar till en ”förnyad prövning eller [ett] överklagande … och få själva sakfrågan prövad på nytt även mot bakgrund av nytt bevismaterial”.

35 Enligt den hänskjutande domstolen framgår det av nämnda uttryck att ovannämnda bestämmelse åsyftar det förfarande varigenom själva sakfrågan i målet har avgjorts i en brottmålsdomstol, genom att pröva den berörda personens skuld med avseende på det brott denne anklagas för och genom att, i förekommande fall, utdöma en påföljd för det begångna brottet. Situationen vore däremot en annan för det fall att den domstolen endast prövade rättsfrågor, såsom inom ramen för ett kassationsförfarande.

36 Den hänskjutande domstolen har i tillägg anfört att lydelsen av artikel 4a.1 i rambeslut 2002/584 inte begränsar bestämmelsens räckvidd till att endast avse förfarandet i första instans, då punkterna c) och d) uttryckligen hänvisar till såväl en ”förnyad prövning” som ett ”överklagande”.

37 En sådan tolkning av artikel 4a.1 i rambeslutet styrks dessutom av det ändamål som eftersträvas genom bestämmelsen, då den enligt vad domstolen funnit i punkt 43 i domen av den 26 februari 2013, Melloni (C-399/11, EU:C:2013:107), och i punkt 37 i domen av den 24 maj 2016, Dworzecki (C-108/16 PPU, EU:C:2016:346), syftar till att göra det möjligt för den verkställande rättsliga myndigheten att tillåta ett överlämnande trots att den eftersökta personen uteblivit från förhandlingen som ledde till den fällande domen, samtidigt som rätten till försvar iakttas till fullo.

38 Rätten till försvar utgör en del av rätten till en rättvis rättegång i den mening som avses i artikel 6 i Europakonventionen och artikel 47 i stadgan, med den följden att för det fall att en medlemsstat har instiftat ett förfarande för överklagande är den skyldig att se till att den berörda personen åtnjuter de grundläggande rättigheter som anges i nämnda bestämmelser inom ramen för det förfarandet. Även om den berörda personen har en möjlighet att frånsäga sig rätten till försvar, kvarstår dock att den domstol som ånyo ska pröva den berördes skuld inte kan avgöra målet utan att göra en direkt bedömning av den bevisning som den dömde personligen förebringat för att styrka att vederbörande inte har begått den gärning som påstås utgöra ett brott, vilket även Europeiska domstolen för de mänskliga rättigheterna har slagit fast. I ett sådant fall är blott den omständigheten att den berörda personen kunde utöva sin rätt till försvar i första instans inte tillräcklig för att komma till slutsatsen att de krav som uppställs i artikel 6 i Europakonventionen och artikel 47 i stadgan är uppfyllda.

39 Den hänskjutande domstolen har likväl påpekat att vissa medlemsstater inte delar dess tolkning. Det skulle även kunna hävdas att när det är styrkt att den berörda personens rätt till försvar iakttagits till fullo vid förfarandet i första instans medför principen om ömsesidigt förtroende en skyldighet att anse att den utfärdande medlemsstatens myndigheter inte har åsidosatt de grundläggande rättigheter som tillerkänns i unionsrätten vid andra eventuella förfaranden. Domstolen har emellertid inte prövat denna fråga.

40 Mot denna bakgrund beslutade Rechtbank Amsterdam (domstol i första instans, Amsterdam) att vilandeförklara målet och att ställa följande fråga till domstolen:

”Utgör ett överklagande

– som har inneburit en prövning av själva sakfrågan, och

– som har lett till en (ny) fällande dom mot den berörda personen och/eller att den fällande dom som meddelades i första instans har fastställts,

– och den europeiska arresteringsordern syftar till att verkställa denna fällande dom,

’förhandlingen [som ledde till beslutet]’ i den mening som avses i artikel 4a.1 i rambeslut [2002/584]?”

Förfarandet för brådskande mål för förhandsavgörande

41 Den hänskjutande domstolen har ansökt om att begäran om förhandsavgörande ska handläggas enligt det förfarande för brådskande mål om förhandsavgörande som föreskrivs i artikel 107 i domstolens rättegångsregler.

42 Till stöd för sin begäran har den hänskjutande domstolen anfört att Tudas Tupikas för närvarande hålls frihetsberövad i Nederländerna, i avvaktan på att det avgörs huruvida den aktuella europeiska arresteringsorder som behöriga myndigheter i Republiken Litauen har utfärdat mot honom ska verkställas.

43 Den hänskjutande domstolen har även uppgett att den inte kan avgöra målet i det avseendet förrän EU-domstolen har prövat förevarande begäran om förhandsavgörande. EU-domstolens svar på tolkningsfrågan har således en direkt, avgörande inverkan på hur länge Tadas Tupikas kommer hållas frihetsberövad i Nederländerna i syfte att eventuellt överlämna honom för att verkställa den europeiska arresteringsordern.

44 I detta hänseende ska det inledningsvis påpekas att förevarande begäran om förhandsavgörande avser en tolkning av rambeslut 2002/584, som omfattas av de områden som avses i avdelning V i tredje delen i EUF-fördraget om ett område med frihet, säkerhet och rättvisa. Begäran kan följaktligen bli föremål för förfarandet för brådskande mål om förhandsavgörande.

45 Vad därefter gäller villkoret att målet ska vara brådskande, ska det enligt domstolens fasta praxis beaktas att den berörde i det nationella målet för närvarande är frihetsberövad och att frågan om han fortsatt ska vara frihetsberövad är beroende av utgången i det nationella målet (dom av den 10 november 2016, Kovalkovas, C-477/16 PPU, EU:C:2016:861, punkt 21 och där angiven rättspraxis). Den berörda personens situation ska dessutom bedömas utifrån omständigheterna vid tidpunkten för prövningen av ansökan om att begäran om förhandsavgörande ska handläggas enligt förfarandet för brådskande mål (dom av den 24 maj 2016, Dworzecki, C-108/16 PPU, EU:C:2016:346, punkt 22 och där angiven rättspraxis).

46 I förevarande fall är det, för det första, utrett att Tudas Tupikas vid den tidpunkten var frihetsberövad. För det andra beror frågan huruvida han fortsatt ska hållas frihetsberövad på utgången i det nationella målet, då det enligt de uppgifter som den hänskjutande domstolen har lämnat har förordnats om frihetsberövande inom ramen för verkställigheten av den aktuella europeiska arresteringsordern.

47 Vid dessa förhållanden beslutade EU-domstolen (femte avdelningen), den 8 juni 2017, på grundval av referentens förslag och sedan generaladvokaten hörts, att bifalla den hänskjutande domstolens ansökan om att begäran om förhandsavgörande ska handläggas enligt förfarandet för brådskande mål om förhandsavgörande.

Prövning av tolkningsfrågan

48 Den hänskjutande domstolen har ställt sin fråga för att få fastställt räckvidden av begreppet ”förhandling [som ledde till beslutet]”, i den mening som avses i artikel 4a.1 i rambeslut 2002/584, i sådana fall där flera rättsliga avgöranden har meddelats i den medlemsstat som utfärdat den europeiska arresteringsordern, varav åtminstone ett av dessa avgöranden har meddelats utan att den berörda personen närvarade personligen vid förhandlingen. Den hänskjutande domstolen söker närmare bestämt klarhet i frågan huruvida det är överklagandet som, i ett sådant fall, ska anses vara relevant vid tillämpningen av nämnda bestämmelse.

49 Härvidlag ska det först erinras om att det framgår av domstolens fasta praxis att rambeslut 2002/584 grundar sig på principen om ömsesidigt erkännande, som enligt skäl 6 i nämnda rambeslut i sig utgör en ”hörnsten” för det rättsliga samarbetet, och vilar på det ömsesidiga förtroende som ska finnas mellan medlemsstaterna för att uppnå målet för unionen att bli ett område med frihet, säkerhet och rättvisa (se, för ett liknande resonemang, dom av den 10 november 2016, Kovalkovas, C-477/16 PPU, EU:C:2016:861, punkterna 25–28 och där angiven rättspraxis).

50 Genom artikel 1.2 i nämnda rambeslut instiftas därför en regel om att medlemsstaterna är skyldiga att verkställa varje europeisk arresteringsorder i enlighet med principen om ömsesidigt erkännande samt bestämmelserna i rambeslutet. De verkställande rättsliga myndigheterna saknar, förutom under extraordinära omständigheter, möjlighet att vägra att verkställa en sådan order i andra än de fall, som är uttömmande uppräknade, då verkställighet ska vägras enligt rambeslut 2002/584 och verkställigheten av den europeisk arresteringsorder får endast underställas något av de villkor som uttömmande anges där. Medan verkställighet av den europeiska arresteringsordern utgör huvudregeln, uppfattas följaktligen en vägran därom som ett undantag som ska tolkas strikt (dom av den 29 juni 2017, Popławski, C-579/15, EU:C:2017:503, punkt 19 och där angiven rättspraxis).

51 Således anges uttryckligen i rambeslutet dels obligatoriska (artikel 3) och fakultativa (artiklarna 4 och 4a) skäl för att vägra verkställighet av en europeisk arresteringsorder, dels de garantier som ska lämnas av den utfärdande medlemsstaten i särskilda fall (artikel 5).

52 Vad i synnerhet angår de fall då en europeisk arresteringsorder avser verkställighet av en påföljd som utdömts genom ett avgörande som meddelats i den berörda personens frånvaro, angavs i artikel 5.1 i rambeslut 2002/584, i dess ursprungliga lydelse, en regel om att den verkställande medlemsstaten i sådant fall kunde ställa som villkor för överlämnande av den berörda personen att vederbörande gavs möjlighet till en förnyad prövning av beslutet i den utfärdande medlemsstaten och att bli dömd i sin närvaro.

53 Nämnda bestämmelse upphävdes genom rambeslut 2009/299 och ersattes i rambeslut 2002/584 av en ny artikel 4a, som begränsar möjligheterna att vägra verkställighet av en europeisk arresteringsorder genom att på ett precist och enhetligt sätt ange under vilka villkor erkännande och verkställighet av ett avgörande, varvid den berörda personen inte varit personligen närvarande vid förhandlingen, inte får vägras (se, för ett liknande resonemang, dom av den 26 februari 2013, Melloni, C-399/11, EU:C:2013:107, punkt 41).

54 Enligt själva lydelsen i artikel 4a.1 i rambeslut 2002/584 har den verkställande rättsliga myndigheten en möjlighet att vägra att verkställa en europeisk arresteringsorder, som utfärdats i syfte att verkställa ett fängelsestraff eller en frihetsberövande åtgärd, när den berörda personen inte var personligen närvarande vid den förhandling som ledde till beslutet, såvida det inte i den europeiska arresteringsordern anges att villkoren i leden a–d i nämnda bestämmelse är uppfyllda.

55 Härav följer att den verkställande rättsliga myndigheten är skyldig att verkställa en europeisk arresteringsorder, även om den berörda personen inte var personligen närvarande vid den förhandling som ledde till beslutet, för det fall att något av de villkor som anges i artikel 4a.1 a, b, c eller d i nämnda rambeslut visats vara uppfyllda.

56 Härvidlag föreskrivs i artikel 4a.1 a och b i rambeslut 2002/584 att om den person som dömts i sin frånvaro i god tid underrättades dels om den kommande förhandlingen, dels om att ett avgörande kunde meddelas även om vederbörande inte var närvarande vid förhandlingen, eller vederbörande i vetskap om den planerade förhandlingen hade gett i uppdrag åt ett juridiskt ombud att försvara denne, är den verkställande rättsliga myndigheten skyldig att överlämna personen.

57 Dessutom anges i artikel 4a.1 c och d i samma rambeslut i vilka fall den verkställande rättsliga myndigheten är skyldig att verkställa den europeiska arresteringsordern trots att den berörda personen har rätt till en förnyad prövning, nämligen när det framgår av arresteringsordern att den berörda personen antingen inte har begärt en förnyad prövning eller uttryckligen kommer att underrättas om rätten till en sådan förnyad prövning.

58 Såsom domstolen redan har slagit fast syftar artikel 4a i rambeslut 2002/584 till att säkerställa en hög skyddsnivå och ge den verkställande myndigheten möjlighet att överlämna den berörda personen trots att denna inte var personligen närvarande vid den förhandling som ledde till den fällande domen, samtidigt som rätten till försvar iakttas till fullo (dom av den 24 maj 2016, Dworzecki, C-108/16 PPU, EU:C:2016:346, punkt 37).

59 Med andra ord kan inte principerna om ömsesidigt förtroende och erkännande, vilka rambeslutet vilar på, på något sätt äventyra de grundläggande rättigheter som de berörda personerna tillförsäkras.

60 Det är nämligen av vikt att påpeka att enligt domstolens fasta praxis ska bestämmelserna i unionens sekundärrätt tolkas och tillämpas med iakttagande av grundläggande rättigheter (se, bland annat, dom av den 16 februari 2017, C. K. m.fl., C-578/16 PPU, EU:C:2017:127, punkt 59), varvid en integrerad del härav utgörs av iakttagande av rätten till försvar, som följer av rätten till en rättvis rättegång, vilken säkerställs genom artiklarna 47 och 48 i stadgan samt artikel 6 i Europakonventionen.

61 Således anges i artikel 1.3 i rambeslut 2002/584 att det ”inte påverkar skyldigheten att respektera de grundläggande rättigheterna och de grundläggande rättsliga principerna i artikel 6 [EU]”.

62 I detta hänseende preciseras genom artikel 1.1 i rambeslut 2009/299 att dess syfte är att ”stärka de processuella rättigheterna för personer som är föremål för straffrättsliga förfaranden och att samtidigt … förbättra ömsesidigt erkännande av rättsliga avgöranden mellan medlemsstaterna”. Vad angår artikel 1.2 i nyssnämnda rambeslut upprepar den innehållet i artikel 1.3 i rambeslut 2002/584, och hänvisar uttryckligen till behovet av att säkerställa rätten till försvar för personer som är föremål för straffrättsliga förfaranden och framhåller härvidlag den skyldighet att iaktta grundläggande rättigheter som åvilar medlemsstaternas rättsliga myndigheter.

63 Därmed ska rambeslut 2002/584 tolkas på ett sätt som är förenligt med kraven på att de berörda personernas grundläggande rättigheter iakttas, utan att effektiviteten hos systemet för rättsligt samarbete mellan medlemsstaterna – varav en väsentlig del utgörs av den europeiska arresteringsordern såsom den utformats av unionslagstiftaren – för den skull äventyras.

64 Det är mot bakgrund av dessa överväganden som begreppet ”förhandling [som ledde till beslutet]”, i den mening som avses i artikel 4a.1 i rambeslut 2002/584, ska tolkas med avseende på den situation som framgår av punkt 48 ovan.

65 Härvidlag ska det för det första erinras om att enligt domstolens fasta praxis följer det såväl av kravet på en enhetlig tillämpning av unionsrätten som av likhetsprincipen, att ordalydelsen i en unionsbestämmelse som inte innehåller någon uttrycklig hänvisning till medlemsstaternas rättsordningar för fastställandet av bestämmelsens innebörd och tillämpningsområde, i regel ska ges en självständig och enhetlig tolkning inom hela Europeiska unionen, med beaktande av det sammanhang i vilket bestämmelsen förekommer och det mål som eftersträvas med den aktuella lagstiftningen (dom av den 24 maj 2016, Dworzecki, C-108/16 PPU, EU:C:2016:346, punkt 28 och där angiven rättspraxis).

66 Även om rambeslut 2002/584, och däribland dess artikel 4a.1, visserligen innehåller ett flertal hänvisningar till medlemsstaternas rättsordningar, hänför sig likväl ingen av dessa hänvisningar till begreppet ”förhandlingen som ledde till beslutet” i den mening som avses i den bestämmelsen.

67 Vid dessa förhållanden ska nämnda uttryck, som utgör föremålet för förevarande begäran om förhandsavgörande, förstås som ett självständigt unionsrättsligt begrepp och ges en enhetlig tolkning inom unionen, oberoende av medlemsstaternas bedömningar av detsamma.

68 Denna tolkning stöds även av förarbetena till rambeslut 2009/299. Såsom framgår av skälen 2 och 4 i det rambeslutet har unionslagstiftaren, efter att ha konstaterat att bristen på enhetlig lagstiftning om avgöranden som meddelas när den berörda personen inte är personligen närvarande vid förhandlingen bland annat kunde vara ett hinder för rättsligt samarbete, nämligen funnit det nödvändigt att ange klara och allmängiltiga skäl för att vägra att erkänna avgöranden varvid den berörda personen inte var personligen närvarande vid förhandlingen, utan att för den skull föreskriva former och metoder, inklusive processuella krav, vilka omfattas av medlemsstaternas nationella rätt, för att uppnå de i nämnda rambeslut angivna resultaten (dom av den 24 maj 2016, Dworzecki, C-108/16 PPU, EU:C:2016:346, punkt 31).

69 För det andra kan det vidare konstateras att enbart lydelsen av artikel 4a.1 i rambeslut 2002/584 inte gör det möjligt att närmare avgränsa begreppet ”förhandling som ledde till beslutet” som anges i den bestämmelsen. Uttrycket varken definieras eller förtydligas på något annat sätt i rambeslutet, och artikelns rubrik hänvisar i sin tur endast till ”[b]eslut när den berörda personen inte var personligen närvarande vid förhandlingen”.

70 Viddessa förhållanden ska begreppets räckvidd fastställas genom att se till dess sammanhang. Härvidlag ska, för det tredje, rambeslutets övriga bestämmelser, vilka artikel 4a.1 ingår i, beaktas.

71 I detta hänseende påpekar domstolen att även om artikel 8.1 c i rambeslut 2002/584 innehåller uttrycken ”verkställbar dom” och ”något annat verkställbart rättsligt beslut med samma rättsverkan”, och även om sådan verkställbarhet är av avgörande betydelse för att fastställa från och med vilken tidpunkt en europeisk arresteringsorder kan utfärdas, är sådan verkställbarhet av mindre betydelse med avseende på artikel 4a.1 i nämnda rambeslut. Däremot ska det beaktas huruvida ”beslutet” eller ”domen” är ”slutgiltig” vid tolkningen av artikel 4a.1 i nämnda rambeslutet, såsom även framgår på motsvarande sätt av andra relevanta bestämmelser i rambeslutet.

72 Således åsyftar artikel 3.2 och artikel 8 led f i rambeslut 2002/584 den ”slutliga dom” varigenom ett straff dömts ut. Vad angår artikel 2.1 i rambeslutet hänvisar den till ”straff … har dömts ut”, medan i artikel 4 led 3 används uttrycket ”slutligt avgörande” och i led 5 ”lagakraftägande dom”.

73 På samma sätt förhåller det sig med ett flertal av skälen i rambeslut 2002/584 och 2009/299. Begreppet ”slutgiltig dom” förekommer således i skäl 1 i rambeslut 2002/584, medan skäl 2 och 5 i rambeslut 2009/299 använder uttrycket ”lagakraftvunna rättsliga avgöranden”.

74 Således ska uttrycket ”förhandling [som ledde till beslutet]”, i den mening som avses i artikel 4a i rambeslut 2002/584, förstås som att det avser det förfarande som lett till det rättsliga avgörande varigenom den person som önskas överlämnad genom verkställighet av en europeisk arresteringsorder har dömts genom en slutgiltig fällande dom.

75 En sådan tolkning av begreppet ”beslut” är dessutom förenlig med den tolkning av uttrycket ”den förhandling som ledde till den fällande domen” som domstolen slagit fast i punkt 37 i domen av den 24 maj 2016, Dworzecki (C-108/16 PPU, EU:C:2016:346), med avseende på artikel 4a.1 i rambeslut 2002/584.

76 Även om avgörandet som utgör den slutgiltiga fällande domen i vissa fall kan förväxlas med det verkställbara straffrättsliga avgörandet, är det en aspekt som regleras av olika nationella förfaranderegler, i synnerhet när flera avgöranden har meddelats av på varandra följande instanser.

77 Då den utfärdande medlemsstaten, såsom i det nationella målet, har instiftat ett system för domstolsprövning i två steg, med följden att det straffrättsliga förfarandet innefattar flera instanser och kan ge upphov till rättsliga avgöranden som följer på varandra, ska det, för det fjärde, avgöras vilket av dessa avgöranden som ska anses utgöra den slutgiltiga fällande domen i den mening som avses i punkt 74 ovan.

78 Det framgår inledningsvis av praxis från Europeiska domstolen för de mänskliga rättigheterna att begreppet ”fällande dom”, i den mening som avses i Europakonventionen, åsyftar såväl avgörandet av den berördes skuld, som följer av ett lagenligt fastställande av att ett brott har begåtts, och utdömandet av ett fängelsestraff eller någon annan frihetsberövande åtgärd (se, för ett liknande resonemang, Europadomstolen, 21 oktober 2013, Del Río Prada mot Spanien, CE:ECHR:2013:1021JUD004275009, § 123 och där angiven rättspraxis).

79 Vidare har Europeiska domstolen för de mänskliga rättigheterna vid upprepade tillfällen slagit fast att om ett överklagandeförfarande instiftats måste de garantier som följer av artikel 6 i Europakonventionen iakttas vid det förfarandet, i synnerhet när det rättsmedel som står till buds mot avgörandet från första instans medför en obegränsad prövningsrätt, varvid domstolen i andra instans är behörig att vidta en ny prövning av målet genom att bedöma huruvida det, med avseende på såväl faktiska omständigheter som en rättslig bedömning, finns fog för de anklagelser som riktas mot den berörde, och därmed fastställa dennes skuld på grundval av den bevisning som förebringats (se, för ett liknande resonemang, Europadomstolen, 26 maj 1988, Ekbatani mot Sverige, CE:ECHR:1988:0526JUD001056383, § 24 och 32, 26 oktober 2000, Kudła mot Polen, CE:ECHR:1988:0526JUD001056383, § 122, 18 oktober 2006 Hermi mot Italien, CE:ECHR:2006:1018JUD001811402, § 64 och 65, 25 april 2013, Zahirović mot Kroatien, CE:ECHR:2013:0425JUD005859011, § 56, och av den 14 februari 2017, Hokkeling mot Nederländerna, CE:ECHR:2017:0214JUD003074912, § 56 och 58).

80 Av denna rättspraxis från europadomstolen framgår även att när två instanser instiftats leder inte den omständigheten att den berörda personen faktiskt kunde utöva sin rätt till försvar i första instans till slutsatsen att vederbörande nödvändigtvis har tillförsäkrats de garantier som följer av i artikel 6 i europakonventionen om förfarandet i andra instans genomförts i dennes frånvaro (se, för ett liknande resonemang, europadomstolen, 14 februari 2017, Hokkeling mot Nederländerna, CE:ECHR:2017:0214JUD003074912, § 57, 58 och 61).

81 I sådana fall där förfarandet har genomförts i flera instanser och resulterat i flera på varandra följande avgöranden, varav åtminstone ett har meddelats i den berörda personens frånvaro, ska uttrycket ”förhandling [som ledde till beslutet]”, i den mening som avses i artikel 4a.1 i rambeslut 2002/584, följaktligen förstås som att det avser förfarandet vid den instans som meddelade det sista av dessa avgöranden, såvida den aktuella domstolen därigenom slutgiltigt fastställde den berörda personens skuld och ådömde vederbörande en påföljd, såsom ett fängelsestraff, efter att ha utfört en såväl faktisk som rättslig prövning av försvårande och förmildrande omständigheter, vilket, i förekommande fall, inkluderar ett hänsynstagande till den berörda personens individuella situation.

82 Denna tolkning är fullständigt förenlig med de krav som följer av rätten till försvar, och såsom framgår av punkterna 58 och 59 ovan syftar artikel 4a i rambeslut 2002/584 just till att säkerställa att dessa krav uppfylls.

83 Det är nämligen det rättsliga avgörande varigenom målet slutgiltigt avgjorts i sak – i den meningen att det inte finns något ordinärt rättsmedel mot detta avgörande – som är av avgörande betydelse för den berörda personen, då det har en direkt inverkan på den berördes personliga situation med beaktande av fastställandet av dennes skuld samt, i förekommande fall, den frihetsberövande påföljd som ska avtjänas.

84 Det är således under denna fas av förfarandet som den berörda personen måste kunna utöva sin rätt till försvar till fullo, för att på ett effektivt sätt framföra sina synpunkter och därmed påverka det slutliga avgörandet som kan medföra att vederbörande frihetsberövas. Utgången av detta förfarande saknar i detta sammanhang betydelse.

85 Även om det antas att rätten till försvar inte iakttagits till fullo i första instans, kan det förhållandet avhjälpas med giltig verkan under förfarandet i andra instans, under förutsättning att sistnämnda förförande uppfyller samtliga garantier avseende kraven på en rättvis rättegång.

86 Bestämmelserna i artikel 4a i rambeslut 2002/584 är med andra ord inte tillämpliga när den berörda personen har inställt sig vid den domstol som ska ompröva målet i sak, men inte i första instans. Omvänt gäller att den verkställande rättsliga myndigheten måste utföra de kontroller som föreskrivs i nämnda artikel när den berörda personen var närvarande i första instans, men inte vid den domstol som omprövade sakfrågan i målet.

87 Den tolkning av begreppet ”förhandling [som ledde till beslutet]” som framgår av punkterna 81–84 ovan säkerställer dessutom på bästa sätt att det syfte som eftersträvas genom rambeslutet uppnås, som består i att underlätta och påskynda det rättsliga samarbetet mellan medlemsstaterna på grundval av principerna om ömsesidigt förtroende och erkännande, då det fokuserar på den fas av förfarandet som, efter en ny prövning av sakfrågan i målet, är avgörande för huruvida den berörda personen ska dömas eller ej.

88 Däremot skulle en tolkning som innebär att artikel 4a i rambeslut 2002/584 ska anses vara tillämplig även på beslut som föregått ett sådant slutgiltigt avgörande oundvikligen förlänga, och till och med avsevärt förhindra, överlämnandeförfarandet.

89 Såsom generaladvokaten påpekat i punkt 57 i sitt förslag till avgörande bekräftar dessutom lydelsen av led d i formuläret för europeisk arresteringsorder, som bilagts rambeslut 2002/584, att de uppgifter som den utfärdande rättsliga myndigheten måste uppge däri endast avser den sista fasen av förfarandet varigenom sakfrågan i målet har prövats.

90 Vad närmare bestämt angår ett sådant fall som det som är aktuellt i det nationella målet, där förfarandet har genomförts i två på varandra följande instanser, det vill säga ett i första instans följt av ett överklagande, är det endast förfarandet som lett till det avgörande som meddelats efter överklagande som är av relevans med avseende på artikel 4a.1 i rambeslut 2002/584, såvitt nämnda förfarande har resulterat i ett avgörande mot vilket det inte finns något ordinärt rättsmedel och varigenom sakfrågan i målet definitivt har avgjorts.

91 I ett sådant fall som det som är aktuellt i det nationella målet är det följaktligen med avseende på ett sådant överklagandeförfarande som den utfärdande rättsliga myndigheten, för det första, måste tillhandahålla de uppgifter som anges i artikel 8.1 i rambeslut 2002/584, och den verkställande rättsliga myndigheten har, för det andra, enligt artikel 15.2 i samma rambeslut rätt att begära tillgång till de ytterligare upplysningar den myndigheten anser vara nödvändiga för att den ska kunna avgöra huruvida den berörda personen ska överlämnas.

92 Vad närmare bestämt angår de skyldigheter som åvilar den verkställande rättsliga myndigheten, erinrar domstolen om att rambeslutens tvingande karaktär medför en skyldighet för medlemsstaternas myndigheter, i synnerhet nationella domstolar, att göra en konform tolkning av nationell rätt (se, för ett liknande resonemang, dom av den 16 juni 2005, Pupino, C-105/03, EU:C:2005:386, punkt 34, och dom av den 29 juni 2017, Popławski, C-579/15, EU:C:2017:503, punkt 31).

93 För det fall att den berörda personen inte var personligen närvarande vid förhandlingen som ledde till avgörandet varigenom sakfrågan i målet, och därmed den berördes skuld, slutgiltigt fastställdes, måste den verkställande rättsliga myndigheten vid tillämpningen av artikel 4a.1 i rambeslutet kontrollera huruvida den aktuella situationen motsvarar någon av de situationer som anges i punkterna a–d i nämnda bestämmelse.

94 En sådan kontroll ska ske mot bakgrund av de uppgifter som framgår såväl av den europeiska arresteringsordern, som av kompletterande eller ytterligare upplysningar som begärts med stöd av artikel 15.2 och 15.3 i rambeslut 2002/584.

95 Om det visar sig att den aktuella situationen motsvarar någon av de situationer som beskrivits i artikel 4a.1 a–d i rambeslut 2002/584, är den verkställande rättsliga myndigheten skyldig att verkställa den europeiska arresteringsordern och tillåta överlämnandet av den eftersökta personen, såsom framgår av punkterna 50 och 55 ovan.

96 Då artikel 4a i rambeslut 2002/584 anger ett fakultativt skäl för att vägra verkställighet av en europeisk arresteringsorder och de fall som avses i punkt 1 a-d i denna artikel har utformats som undantag till detta fakultativa skäl att vägra erkännande, har domstolen dessutom redan slagit fast att den verkställande rättsliga myndigheten – även om den konstaterat att personen som är föremål för den europeiska arresteringsordern befinner sig i en situation som inte omfattas av något av dessa undantag – kan ta hänsyn till andra omständigheter som medför att den kan försäkra sig om att överlämnandet av den berörda personen inte åsidosätter dennes rätt till försvar (se, för ett liknande resonemang, dom av den 24 maj 2016, Dworzecki, C-108/16 PPU, EU:C:2016:346, punkterna 50 och 51).

97 Således utgör inte rambeslut 2002/584 hinder för att den verkställande rättsliga myndigheten försäkrar sig om att den berörda personens rätt till försvar har iakttagits genom att ta vederbörlig hänsyn till samtliga särskilda omständigheter i det aktuella målet, inklusive de uppgifter nämnda myndighet själv kan ha kännedom om, såvitt iakttagandet av de tidsfrister som anges i artikel 17 i nämnda rambeslut inte äventyras.

98 Mot bakgrund av ovanstående ska tolkningsfrågan besvaras enligt följande. För det fall att den utfärdande medlemsstaten har instiftat ett system för straffrättslig domstolsprövning i flera instanser, som således kan leda till rättsliga avgöranden som följer på varandra, varav åtminstone ett har meddelats i den berörda personens frånvaro, ska begreppet ”förhandling [som ledde till beslutet]”, i den mening som avses i artikel 4a.1 i rambeslut 2002/584 tolkas så, att det endast avser förfarandet vid den instans som meddelade avgörandet varigenom den berörda personens skuld slutgiltigt fastställdes och vederbörande ådömdes en påföljd, såsom ett fängelsestraff, efter en förnyad prövning av såväl de faktiska som de rättsliga omständigheterna i målet.

99 Ett sådant överklagandeförfarande som det som är aktuellt i det nationella målet omfattas i princip av detta begrepp. Det ankommer likväl på den hänskjutande domstolen att kontrollera huruvida nyssnämnda förfarande inkluderar ovanstående faktorer.

Rättegångskostnader

100 Eftersom förfarandet i förhållande till parterna i det nationella målet utgör ett led i beredningen av samma mål, ankommer det på den hänskjutande domstolen att besluta om rättegångskostnaderna. De kostnader för att avge yttrande till domstolen som andra än nämnda parter har haft är inte ersättningsgilla.

Mot denna bakgrund beslutar domstolen (femte avdelningen) följande:

För det fall att den utfärdande medlemsstaten har instiftat ett system för straffrättslig domstolsprövning i flera instanser, som således kan leda till rättsliga avgöranden som följer på varandra, varav åtminstone ett har meddelats i den berörda personens frånvaro, ska begreppet ”förhandling [som ledde till beslutet]”, i den mening som avses i artikel 4a.1 i rådets rambeslut 2002/584/RIF av den 13 juni 2002 om en europeisk arresteringsorder och överlämnande mellan medlemsstaterna, i dess lydelse enligt rådets rambeslut 2009/299/RIF av den 26 februari 2009, tolkas så, att det endast avser förfarandet vid den instans som meddelade avgörandet varigenom den berörda personens skuld slutgiltigt fastställdes och vederbörande ådömdes en påföljd, såsom ett fängelsestraff, efter en förnyad prövning av såväl de faktiska som de rättsliga omständigheterna i målet.

Ett sådant överklagandeförfarande som det som är aktuellt i det nationella målet omfattas i princip av detta begrepp. Det ankommer likväl på den hänskjutande domstolen att kontrollera huruvida nyssnämnda förfarande inkluderar ovanstående faktorer.

Underskrifter